

20 psykologiske

Central og interessant bog om de 20 eksperimenter, der ændrede vores syn på mennesket, beskæftiger sig med en bred vifte af emner, teorier og grene inden for psykologiens verden.

Et forår og en forsommer med mange helligdage og miniferier, så kan jeg rigtig komme lidt ned i bunken med bøger, som jeg gerne vil have læst. Tænkte jeg. Men foråret og miniferierne gik, uden at jeg fik bragt bunken ned. Kender du også det?

Men så en dag stødte jeg på en bog om 20 psykologiske eksperimenter, som vakte min nysgerrighed.

Da jeg så listen over bidragsydere til bogen, gjorde det blot mine forventninger større. Foruden redaktørerne Henrik Høgh-Olesen og Thomas Dalsgaard har jeg stiftet bekendtskab med flere af forfatterne i min tid som studerende, blandt andre Bobby Zachariae, Dorthe Berntsen, Boje Katzenelson, Thomas Nielsen, Mogens Agervold, Peter Krøjgaard, Anders Degn Pedersen. Mange af de andre forfattere kender jeg eller kender til, så jeg havde en forventning om, at jeg med denne bog ville få en kompetent rundvisning i den eksperimentelle psykologis hjørnesten og kringelkroge.

Forventningen blev til fulde indfriet, og bogens indhold spænder så bredt, at alle vil finde noget, der falder i deres smag i form af guldorn og pointer. Da bogens indhold favner så bredt, kan en anmeldelse ikke nå at komme omkring alt, hvad bogen indeholder, så beskrivelsen af bogens indhold er kun et simpelt kort over et frugtbart landskab.

Fare: Farligt stød

Bogen indeholder logisk nok 20 kapitler og er opdelt i tre dele. Overskriften til første del er ”Individet og de andre – socialpsykologiens klassiske eksperimenter”. Her guides læseren gennem berømte eksperimenter som bl.a. Milgrams lydighedseksperiment, Stanford-fængselseksperimentet og undersøgelserne, som ledte til opdagelsen af de berømte effekter: Rosenthal/Pygmalion-effekten og Hawthorne-effekten.

Kapitlet om Robbers Cave-eksperimentet kommer omkring de gruppeprocesser, der gør, at gruppen skaber et *Os*, og som på samme tid gør andre til *Dem*. Det er interessant læsning i lyset af konflikter mellem grupper af mennesker, hvad enten det er på

arbejdspladser, mellem rivaliserende bander, etniske grupper eller lande.

Mange af eksperimenterne vil de fleste psykologer kunne huske. De udgør derfor ikke i sig selv nyt stof, men det var meget interessant at læse om eksperimenterne igen, for mange spændende og vigtige detaljer var gået i glemmebogen.

Blandt andet at forsøgspersonerne i Milgrams forsøg kunne se beskrivelserne af strømstyrken løbende fra let stød til moderat stød, stærkt stød, meget stærkt stød, voldsomt stød, ekstremt voldsomt stød og til sidst til 450 volt, hvor der stod *Fare: Farligt stød*. Og at den, der skulle forestille at få stød, ved 300 volt er instrueret i at råbe og banke på væggen for derefter at være stille. Forsøgspersonerne bliver instrueret i at forsætte, fordi forsøget kræver det, og det nervepirrende spændende er nu, hvor mange der alligevel fortsætter hele vejen til de 450 volt? Selv om jeg kunne huske, at nogle ville fortsætte, så blev jeg chokeret over, at det er hele 65 % af forsøgspersonerne, der fortsætter hele vejen.

Ind i nye sammenhænge

I anden del er omdrejningspunktet menneskets udvikling, behov, tilknytning og indlæring. Her fortæller Harlows forsøg med abeunger, at de knytter sig mere til den kunstige mor, der kan give dem kontaktselvære, frem for den, der giver mad. Vi møder også den lille Albert, som måske aldrig kom af med sin frygt for hvide rotter. Hvordan begreber som *Theory of Mind* og indlært hjælpeløshed havde sin begyndelse og tog form, og hvad de oprindelige forsøg har ført med sig, er også interessant læsning.

Tredje del samler de kapitler, der handler om hjernen, sindet og kroppen og menneskets medfødte programmer. Generelt for de fleste af bogens kapitler vil det for psykologer være en vandring rundt i kendt landskab som fx med placeboeffekten, betinget indlæring, blitzerindringer og falske erindringer. Men det, der gør kapitlerne interessante for psykologer, er, at de klassiske eksperimenter beskrives og perspektiveres ind i nye sammenhænge med nye forskningsresultater, som udvider det kendte til endnu ikke opdaget territorium.

eksperimenter

Kendte begreber som *Betinget Stimulus*, der lige skulle støves lidt af i min hukommelse, bliver brugt i det psykoneuroimmunologiske landskab, som også kommer forbi kræftbehandling, stress og luftvejsinfektioner. Jeg fandt også kapitlet om spejlneuroner interessant, fordi det for mig var nyt, hvor langt forskningen på området er kommet (og uden tvivl vil komme i nær fremtid). Kapitlet ser i den sidste del forskningen om spejlneuroner gennem et hverdagsperspektiv, hvilket forfatterne generelt er gode til, så der kommer kød og blod på forskningsresultaterne.

Brush up på fagstof

Når der er så mange som 24 bidragsydere til en bog, kunne man frygte, at bogens 20 kapitler ville fremstå uden sammenhæng, men det er langt fra tilfældet. Opdelingen i bogens dele og kapitlernes rækkefølge giver god mening. Forfatterne har tydeligt været vidende om, hvilken større sammenhæng de har skrevet i, for de henviser til hinandens kapitler. Det giver en god helhedsforståelse af psykologiens verden frem for små fragmenterede billeder at læse bogen fra ende til anden. Når det er sagt, så bør det siges, at de enkelte kapitler i sig selv er så stærke og relevante, at de sagtens kan stå på egne ben og læses enkeltvis.

Bogen henvender sig til alle, der interesserer sig for menne-

sker og psykologi. Forfatterne skriver i et medrivende og letforståeligt sprog, så det er ikke nødvendigt med en højere uddannelse for at læse den. Det nye for psykologer er ikke præsentationen af eksperimenterne, men den sammenhæng, de er skrevet i og de tråde, forfatterne forbinder til forskellige psykologiske retninger, teorier og henvisninger til alt fra Abu Ghraib, Michael Jacksons død, kræftforskning, slankekuere, og jeg kunne blive ved ...

Det er en bog med flere anvendelsesmuligheder. Jeg har brugt den som et brush up på fagstof og på at blive opdateret i forskningen inden for forskellige områder af psykologien. Jeg oplevede, at jeg automatisk dannede forbindelser tilbage til litteratur og pointer, jeg opdagede som studerende. Det er en dejlig oplevelse at kunne genopdage viden, som ellers var langt væk, og jeg fik helt lyst til at begynde på psykologistudiet en gang til.

Så når du skal vælge i bunken af bøger, som du gerne vil læse, når du en gang får tid, så tag dig tid til at læse denne bog. Gå ikke glip af muligheden for en genopdagelse af psykologien. ■

Line Hvilsted

BOGDATA

Henrik Høgh-Olesen, Thomas Dalsgaard (red.). 20 psykologiske eksperimenter – der ændrede vores syn på mennesket. Plurafutura Publishing. 2011. 448 sider. 295 kr.